

ІЛЛЯ КУБРИН

КРИХТИ МУДРОСТИ ЗОЛОТІ ДУМКИ

Торонто — Онтаріо — Канада
1972
diasporiana.org.ua

ІЛЛЯ КУБРИН

КРИХТИ МУДРОСТИ ЗОЛОТІ ДУМКИ

(Афоризми, аксіоми, рефлексії, приказки)

*«НАБУВАННЯ ПРЕМУДРОСТИ — ЯК ЖЕ ЦЕ
ЛІПШЕ ВІД ЗОЛОТА, НАБУВАННЯ Ж РОЗУМУ
— ДОБІРНІШЕ ВІД СРІБЛА!»*

(Прит. 16:16)

Торонто — Онтаріо — Канада
1972

Rev. E. KUBRYN

THE CRUMBS OF WISDOM

(In Ukrainian Language)

Printed by:

KIEV PRINTERS LTD., 860 Richmond St. West, Toronto 140, Ont., Canada

ВСТУПНЕ СЛОВО

Так звана народна мудрість, що є у формі афоризмів, рефлексій та цінних приказок, позала появляється у деяких племен та народів ще в сиву давнину, бо ще далеко в гасах перед Христових. Джерелом такої народної мудрости завжди був і тепер є життєво-досвідчений людський розум. У Біблії є ціла книга, найбагатша досі скарбниця з такими приказками ги приповістями, автором яких загално уважається жидівського царя Соломона. У кожній з них міститься глибока сконденсована життєва правда, досвіджена життєва мудрість, яка має для людей практичне навгальне значення. Біблійну Книгу Приповістей уважається навіть за надану Духом Святим, бо й справді Дух Святий є невичерпним джерелом найвищої мудрости, духовної сили та здорового розуму.

Різні народні афоризми, рефлексії та приказки — це правдиві **КРИХТИ МУДРОСТИ** даного народу, це його **ЗОЛОТІ ДУМКИ!** Кожен цивілізований нарід на світі напевно має їх дуже багато. Деякі видавці зібрали мудрі думки своїх народів, немов розсипані дорогоцінні перли, й видали їх друком у формі цінних научних книжок. Наш український нарід також має свої численні глибоко-мудрі афоризми, рефлексії та приказки. Словесна мудрість нашого народу є дуже багата й цінна. Були видані й книжки з нашими народними афоризмами, рефлекс-

сіями та приказками, але вони давно вигерпані й тепер годі їх собі набути.

У цій книжці шановні гитагі й гитажки знайдуть близько 1,200 різних афоризмів, рефлексій, приказок та взагалі мудрих думок визначних людей на різні важливі життєві теми. Усі вони є позначені наголовками або прізвищами, з яких джерел та від яких авторів вони походять. Знову ж усі ті афоризми, рефлексії та приказки, які не є позначені з яких джерел та від яких авторів походять, — є мої власні, за винятком кільканадцятьох народних, які я долучив до моїх власних тому, що вони відповідають своїм змістом деяким моїм окремим розділам, позначеним відповідними до змісту наголовками.

Думаю, що всі шановні гитагі напевно знайдуть у цій книжці для себе не одну золоту думку знання та правди, крихту життєвої мудрости, солодку або й гірку, залежно від духовного та морального стану свого життя. Наш великий Тарас Шевченко сказав: «Раз добром налите серце вік не прохолоне».

Торонто, 20 квітня, 1972 р.

А в т о р

С Л О В О

«Спогадку було Слово...» (Івана І:І).

«...щоб наше слово не змірало». — Т. Шевченко.

«Якби ти знав, як багато важить слово». — І. Франко.

Мудре слово дорожче золота.

Ось найкраще в світі слово рідна мати має,
воно правди навчає, серце звеселяє!

Як спрагненим свіжа вода, так слово кохане,
якщо мудро, добродійно з любов'ю сказане.

Найліпша гостина — добре слово.

Благословенне слово, що гартує! —

Леся Українка.

Духову вартість і якість людини відтворює
її мова.

Птаха пізнати по пір'ї, вовка по хутрі, а
людину по мові.

Слово — продукт і міра людського розуму.

Слово, як меч, може бути, як лік добродій-
ний, лише той говорить чесно, хто є бого-
бійний.

Слово думку виявляє, тому світло ума має.

Слово — засіб людського спілкування.

Людська мова — це насіння, з якого виростає добро або зло.

Добре слово рай будує, а зле все життя руйнує.

Мудре слово цінне є, воно знання подає.

Чужа мова — чужа думка, не кожному ясна, тому своя рідна мова миленька, прекрасна!

Як насіння різнородне, так і людське слово, родить плоди злі і добрі, шириться чудово!

Як любляче в людей серце і як чиста думка, тоді мова їхня гарна, мов спів жайворонка.

Але як лукаве серце, як розум фальшивий, тоді мова людська злюща, мов змії спокусливий.

Ліпше сказати одне мудре слово, як сто необдуманих.

Якщо в серці мир панує, і як розум ясний, тоді людська мова гарна, мов букет прекрасний.

Слово — зброя, засіб спілки, цінний дар людини, чи писане, чи сказане — марно не загине.

Зла людина ширить слово лукаве, фальши-

ве, яке в людським житті спільнім страшенно шкідливе.

Бережітесь лихословства, сійте добре слово, не чиніте беззаконства, любіть чесну мову.

Бо зле слово шкодить людям, немов їдь гадюча, його ширить, мов заразу, людина бундюча.

Ой покайтесь, лихомовці, всі пльотливі люди, бо зле слово у день суду судити вас буде.

Нехай слово ваше буде премудре, прекрасне, нехай правда з нього сяє, мов сонечко ясне.

Мово рідна, слово рідне, хто вас забуває, той у грудях не серденько, а лиш камінь має. — С. Воробкевич.

Мово рідна, слово рідне, хто вас не вживає, той і рідну Батьківщину швидко забуває!

БАТЬКИ І ДІТИ

*«Корона для старших — онуки,
а тишина дітей — їхні батьки»
(Прит. 17:6).*

Родина — суспільства клітина.

Хто батьків шанує, той чести вартує.

Найтяжчим хрестом для батьків є їхні діти.

Де в родині любов є, там все лихо відстає.

Рідна мати є готова за дітей життя віддати.
Як господар розумний, увесь рід його
думний.

Де в родині Бог царює, там ніхто гріха не
чує.

Де господар з головою, там турбот нема з
бідою.

При родинному вогнищі сидять свої всі най-
ближчі.

Де господиня культурненька, там і хата
чистенька.

Малі діти не дають спати, а великі не дають
жити.

Де в родині всі працюють, там нужди люди не чують.

Нема друзів в світі цьому понад рідних свого дому.

Нема в світі людей гідних понад своїх братів рідних.

Малі діти їдять хліб, а великі їдять батьківське серце.

Малі діти — малий клопіт, а великі діти — великий клопіт.

Діти, що не шанують своїх батьків, самі не будуть шановані.

Взаємна в родині любов — це те саме, що в будові кам'яниці цемент.

Добра жінка, немов бджілка, нічого не просить, щастя в дім приносить.

Діти, любіть батьків своїх, любіть, поважайте, бідувати в старші роки ви батькам не дайте!

Любіть Бога, тата, маму, любіть всю родину, любіть свою рідну мову, народ і Україну!

Рідна Мамо, честь Тобі за жертву велику, яку склала Ти мені без гніву, без крику...

ВРОГИ І ПРИЯТЕЛІ

«Друга свого й друга батька свого не кидай» (Прим. 27:10).

«Устами своїми маскується ворог і ховає оману в своєму нутрі: коли він говорить лагідно — не вір ти йому» (Прим. 26:24).

Найкращий приятель — рідна мати!

Щирий приятель ліпший, ніж лукавий брат.

Нещирий приятель устами цілує, а в серці зраду готує.

Щирий приятель докоряє, а фальшивий обмовляє.

Нещирий приятель устами цілує, а язиком людей бунтує.

Щирий приятель докорить, коли цього є потреба, однак серцем він нас любить і бажає для нас неба.

Похвалами набувається приятелів, а критикою — ворогів.

Найбільше ворогів мають ті люди, які захищають правду.

Між правдивими приятелями таємниць немає.

Ворог говорить про нас правду лише тоді, коли помиляється.

Чим темніше небо, тим ясніші зорі. Чим більше ворог нас обмовляє, тим вище нас повищає.

Незначною людиною ворог не займається. Справжній ворог ніколи про тебе не забуде і тебе не покине.

Стережися друга того, що мається за святого.

Вороги самі з'являються, а приятелів годі собі придбати навіть при найкращих стараннях.

Людина сяка-така, але приятель незмінний — домашня собака!

Правдивий приятель знає всі наші хиби, але він нам їх прощає.

Найславнішу перемогу має та людина, яка переминює ворога на приятеля.

Не будь ворогом нікому, зникне лихо з твого дому!

ПРО МУДРИХ І ДУРНИХ

*«Серце мудрого тягне праворуг,
а серце дурного — ліворуг» (Еклезіяста 10:2).*

Правдива мудрість проблем не має.

Мудра людина дурних діл не робить.

Мудрий дурням уступає, зате в людей шану має.

Мудрі люди читають добрі книжки, а дурні вірять у ворожки.

Мудру людину пізнається не так по її дипломах і титулах, як по її ділах і словах.

Мудрець думає — мовчить, а глупота все кричить.

Кожна чесна й розумна людина любить свій рідний Край і нарід.

Над дурними панують мудрі, а над мудрими — ще мудріші.

Між дурними і мудрий інколи дуріє.

Дурні люди нагромаджують собі маєтки, а мудрі з них користають.

Ліпший невчений мудрець, ніж учений дурник.

Дурна громада чим-небудь рада, мудреців нехтує, дурників шанує.

Хто зло хвалить, а добро ганить, той дурний.

Дурнота — це темрява, в якій блудять дурні люди.

Амбіція — добрий підганяч, який завжди підганяє людину до кращого чину.

Хто про себе не дбає, той розуму не має.

Дурники бувають інколи відважними, бо не бачать небезпеки.

Хто сам собі шкодить, той дурний.

Дурнота — сила зла, де вона ділає, там лихо буває.

Хто багато слухає, а мало говорить, у того духовна скарбниця постійно збагачується.

Багато думай, мало говори, то станеш мудрою людиною.

Розумну пораду приймають тільки розумні люди.

Всі людські дії та діла впливають з мудрости й дурноти.

Поміж мудрецями дурні розуму навчаються, а поміж дурниками і мудреці спотикаються.

Дурні люди живуть у злі, розуму не мають, одні одних ненавидять, судять, обмовляють.

Мудрі люди завжди вчаться, знання набувають, а дурні вчитись не хочуть, хоч мало-що знають.

Мудрість чинить добро людям, світло розсїває, той щасливий добродій, хто в ній участь має.

Різниця поміж мудрими і дурними є та, що мудрий найперш думає, а потім робить, а дурний найперш робить, а потім думає.

Тому то якийсь жид молився за свого глупого сина та казав: “Боже, дай, щоб мій син мав той розум спереду, що він має ззаду”.

Схаменїться, нерозумні, помудрїйте, прошу, прийміть оці всі докори, що про вас тут пишу.

Бо коли не схаменетесь, то горе вам буде, ви загинете в темряві, Господь вас осудить.

Розумного слово сильніше, ніж дурного мускулиста рука.

ПРАЦЯ

*«Роботяца рука пануватиме, а лінлива
даниною стане» (Прип. 12:24).*

В кого охота, в того й робота.

Де до праці охота, там приємна робота.

Хто щиро працює, той щастя буде.

Хто гірко працює, той солодко спить.

На світі тому легко жити, хто любить
робити.

Працьовиті руки не признають муки.

Працюючим людям Бог помагає, а лінивих
лінощі нуждою карають.

Де праці доволі, там збіжжя в stodolі.

Розумна праця — це найкращий лік на всі
людські недомагання.

Хто замолоду працює, той у старість
торжествує.

Чесна праця — це свого роду молитва.

Не соромся працювати, будеш в серці
радість мати.

Хто без праці хоче жити, мусить зло людям робити.

Хто не хоче працювати, мусить чорта спомагати.

Працюючі руки — це найбільші добродії людини.

Працуй, друже, поки можеш, то маєток собі зложиш.

Працьовита людина багатіє, а лінива бідніє.

Де нарід дружньо працює, там добробут панує.

Люби, друже, працювати, будеш добре життя мати.

Хто до праці охоту має, той нужди не знає.

Що замолоду придбаєш — на ціле життя маєш.

Де трудяща родина, там щаслива година.

Працуй, друже, і молись, добробуту доробись!

Трудися та щади, то не зазнаєш біди!

БАГАТСТВО

«Не pomoже багатство в день гніву, а справедливість від смерти спасає» (Прип. 11:4).

За багатство спасіння не купиш.

Здорова людина — правдивий багач.

Ліпший чесний Іван, ніж багатий пан.

Хто багатство любить, той себе погубить.

Хто радіє тим, що є, той багатим справді є.

Багачеві легко жити, але тяжко світ лишити.

Хто в цім світі багатіє, той у Бога бідніє.

Не бажай забагатіти, щоб у гріхи не влетіти.

Ліпше трошки по правді, ніж багато по кривді.

Хто багатство здобуває, той про Бога забуває.

Багач бідних зневажає, бо гординю в серці має.

Хто багатство хоче мати, тому годі спочивати.

Хто багатства доробився, той мамоні
поклонився.

Хто багатство хоче мати — мусить часто
побрехати.

В багача Івана вечеря погана, а в багача діда
челядь без обіда.

Не бажай багатства, ані скарби мати, пожи-
веш недовго і мусиш вмирати.

Краще люби Бога, ближніх, Батьківщину,
шануй все докільця і свою родину.

В дорозі до неба багатства не треба, лише
хліб, одежа та й ласка Божа.

Вдоволяйся тим, що є, в цьому щастя
справді є!

ГРІХ

«Кожен, хто гинить гріх, той невільник гріха» (Івана 8:34).

Не чини гріха — буде доля тиха.
Дорога гріха веде з раю в пекло.
Хто любить грішити, тому тяжко жити.
Відречись себе — буде святий з тебе.
Перестань грішити — будеш чесно жити.
Гріх чинить людей духовими жебраками.
Легко грішити, та тяжко з гріхом жити.
Де гріхи бувають, там люди страждають.
Здоровий розум і чисте серце не грішать.
Як не хочеш грішити, мусиш з Богом жити.
Якщо хочеш чесно жити, мусиш гріхи огробити.
Де люди плачуть, нарікають, там гріхи бувають.
Хто рішив гріхи лишити, той буде щасливо жити.

Гріх є бунтом проти Бога і Його святих законів.

Гріх не сміх, хто його робить, той себе огробить.

Гріх є завжди привабливий, але лютий і шкідливий.

Гріх м'яко стелить, але твердо спати на його ложі.

Гріх — обманець, обіцяє людям рай, а дає їм пекло.

Наколи б не існував гріх, усі люди були б святими.

Коли людина чинить гріх, вона є на дорозі божевілля.

Гріх приносить ганьбу для народу, а славу для сатани.

Найбільше в житті клопотів роблять людські переступи.

Гріх перемінив ангола в сатану, а людей в його дітей.

Корінь гріха в людському серці, а галуззя в усім тілі.

Гріх — насіння сатани, де він його сіє, там лихо ся діє.

Кожен гріх криє в собі елемент злочинства і душогубства.

Гріх — суспільне лихо, де його немає, там спокійно, тихо.

Гріх — нечистота, яка опоганює розум, совість і душу людини.

Гріх — це продукт злої волі і ненормального духовного настрою.

Гріх — це рана душі, яку може загоїти тільки ласкаве прощення.

Де гріхи бувають, там люди страждають, а де їх немає, там Бог пробуває.

Як замолоду грішиш, лихі діла робиш, гірко всього пожалієш, коли старим будеш.

Гріх приносить людям прокляття, страждання і сльози, а де його немає, там є Царство Боже.

Гріх — це така нечистота, що тільки кров Божого Сина, проллята на Голгофі, може людину від неї очистити.

Грішити означає діяти свідомо проти Бога і ближніх, а несвідомо — проти самого себе та своїх найближчих.

Заплата за гріх — смерть, а дар ласки Божої — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім. — Апостол Павло.

Не гріши, мій друже милий, зла не чинь нікому, тоді лихо і тривога зникнуть з твого дому.

Тоді спокій будеш мати, радість і свободу, жити будеш у спільноті Божого народу.

Хто гріх покидає — добрий розум має, а хто його робить, той себе огробить.

Слава людині, що гріх покидає, а ганьба тому, хто гріхи кохає.

Щоб від гріхів вільним стати, треба Господа прийняти.

Не грішіть, химерні люди, то на землі небо буде!

САМОЛЮБСТВО

*«Горе тим, що долугують дома до дому,
а поле до поля притозують, аж місця бра-
кує для інших, так ніби самі сидите серед
краю» (Ісай 5:8).*

Де панує самолюбство, там друзів немає.

Самолюбні люди на християн не надаються.

Де панують самолюби, там беруться і за чуби.

Де самолюби панують, там і в церквах торгують.

Де панує самолюбство, там неправда і підкупство.

Самолюбство — страшна сила, світ у пекло замінила.

Самолюб — душогуб, про ближніх не дбає, собі догоджає.

В кожному людському самолюбстві криється несправедливість.

Самолюбство — духовна хвороба, від якої страждає все людство.

Самолюбна людина, немов зла причина, де вона ділає, там лихо буває.

Самолюби — це не браття, а вороги люті, їхні серця, як лід, зимні, злим духом надуті.

Самолюби лицемірні, скупі, та жорстокі, від них віє, немов снігом, холодом глибоким.

Є також і “християни” горді, самолюбні, вони чинять зажерливість, страшні діла згубні.

Самолюби люблять себе, лиш про себе дбають, вони все до себе тягнуть, багатства складають.

Самолюбство, немов камінь, не бачить, не чує, як брат, сестра біля нього страждає, бідує.

Самолюбство, немов камінь, не чує, не бачить, як сироти і вдовиці в цьому світі плачуть.

Ой погане самолюбство, не гідне людини, воно в людях скрізь панує з грішної причини.

Самолюбство безпощадне, мов звір лютий, дикий, воно людям несе горе і смуток великий.

Самолюбство — зло страшенне, ширить гріх усюди, де воно панує в людях, там добра не буде.

Самолюб — собі приятель, ближніх він не любить, завжди лиш про себе дбає, вкінці себе згубить...

Найстрашніше зло на світі — то це самолюбство! З нього всі гріхи беруться, навіть душогубство!

Покинь, друже, самолюбство, бо це гріх великий, він несе в життя руїну, мов буревій дикий.

Стань любити Бога, правду, ближнього, як брата, тоді зникне лиха доля й ненависть завзята.

Ой покайтесь, самолюби, станьте всіх любити, тоді і вам буде легше в цьому світі жити!

СКУПІСТЬ

«Не їдж хліба у скупаря заздрісного й не пожадай лакоминок його. «Ідж і пий!» — просить він, але серце його не з тобою» (Прип. 23-6-7).

Хто скупю сіє, той зубожіє.

Де люди скупенькі, там жертви маленькі.

Хто для ближніх скупий, той для себе глупий.

Хто скупий для Бога, в домі того тривога.

Скупар два рази тратить, не з'їсть і заплатить.

У скупого всього много, але друзів мало.

Щедрих люди вихваляють, а скупарів проклинають.

Скупих люди проклинають, бо нічого з них не мають.

З руки скупаря не дістанеш динаря.

Люди кривду собі діють, як для Бога скупю сіють.

Скупість не означає бідноти, а хворобу людського духа.

Скупар завжди бачить себе вбогим, тому він скупий.

Хто для лиха скупий, той не глупий.

Для скупих людей при купівлі кожна ціна зависока, а при продажі кожна міра заглибока.

На гостині у скопого хліба мало, прохань много.

Зі свиней і скупих людей є користь аж по смерті.

Якийсь чоловік був такий скупий, що зупиняв на ніч годинника, щоб не стирались шестерні.

Ліпше нагим в терня сісти, ніж у скупих обід їсти.

Ой покайтесь, скупі люди, тоді всього досить буде!

ЗАЖЕРЛИВІСТЬ

«Яка ж користь людині, що світ цілий здобуде, а душу свою занепасти?» (Матвія 16:26).

Де люди зажерливі, там всі гріхи можливі.

Зажерливий усе має, проте всього ще бажає.

Зажерливі і скупарі носять грішні тягарі.

Ненаситна зажерливість ломить всяку справедливість.

Зажерливий брат тільки собі рад; він не кращий за тварину.

Зажерливі люди завжди думають про життя, а про смерть ніколи.

Зажерливі люди подібні до діравих міхів; їх ніхто наповнити не може.

Зажерливі люди весь світ хочуть мати, вони забувають, що будуть вмирати.

Людська зажерливість наситу не знає, хоч би світ здобула, ще чогось бажає.

Зажерливий завжди хоче всього більше мати, безконечно багатіти, маєтки складати.

Зажерливий все голодний, наситу не знає,
його нужда завжди тисне, хоч багатства
має.

Хоч світ увесь ви здобули б, зажерливі
люди, якщо душа ваша згине, яка користь
буде?!

О яка ж та зажерливість лукава, погана,
вона людей тяжко мучить, мов смертельна
рана!

Зажерливість — це хвороба духовна, погана,
споконвіку всім народам вона завжди знана.

Не будь, друже, зажерливим, май в бажан-
нях міру, бо надмірна зажерливість ломить
святу віру.

Не бажайте, зажерливці, скарбів набувати,
але радше дбайте про те, щоб свободу мати!

Всі покайтесь, зажерливі, нещасливі люди,
тоді і вам в цьому світі добре жити буде!

ГНІВ

*«Людський гнів не гине справедливо-
сти Божої» (Як. 1:20).*

Де гнівливі люди, там згоди не буде.

Де люди гнівливі, там сварки можливі.

Де гнів є в народі, там і війни в моді.

Гнів і злоба перемінюють людей у звірів.

Хто гнів в серці носить, той помсту
голосить.

Ой погана та людина, що гнів має, мов
скотина.

Краще в любові миритись, ніж у гніві
сваритись.

Хто свій гнів перемагає, той моральну силу
має.

Хто у гніві дещо робить, добре діло той
огробить.

Гнів руйнує людську спільність, а любов
будує її.

Гнів, ненависть і злоба — то між людьми
вся біда.

Кожна кривда розбуджує гнів, а гнів приносить помсту.

Одна хвилина гніву може зробити нещасливим ціле життя.

Людина в любові тратить голову, а в гніві тратить серце.

Гнів осліплює людину, розум баламутить, понижує людську гідність, добро на зло крутить.

В гніві тратиш розум, серце, і честь і повагу, стаєш звіром небезпечним, нівечиш розвагу.

Є святий гнів, справедливий, що злих діл не робить, але грішний гнів злочинний людські душі губить.

Афект гніву не корисний, шкоду людям чинить, зла ніколи не направить, лиш біди причинить.

Коли щось на перешкоді в твоїм пляні стане, — стань, подумай, роздивися, не скрегоч зубами.

Гнів нікого не будує, лише любов він руйнує.

НЕНАВИСТЬ

«Ненависть побуджує сварку, а любов покриває всі провини» (Прим. 10:12).

Ненависть з любов'ю не дружить.

Ненависть ставить людей нижче звірів.

Де ненависть панує, там чорт пекло буде.

Ненависть — хвороба духа, а любов — здоров'я.

Де ненависть і злоба, там між людьми вся біда.

Хто ненавидить брата свого, той душолюб.
— Біблія.

Ненависть — нечиста сила, з братів врагів поробила.

Де ненависть між народом, там злочинство її плодом.

Де ненависть між народом сатана посіє, там добро зникає нагло, лихо ся там діє.

Ненавидіти своїх ближніх означає свідомо переступати найбільшу Божу заповідь.

Як брат брата ненавидить — його обмовляє,
говорити з ним не хоче, зла йому бажає.

Як ненависть запанує в християнським зборі,
тоді всі стають противні і духово хворі.

Мало видно тих людей, що живуть в любові,
всюди ненависть панує у ділах і в мові.

Ненавидять люди правду, брехню полюбили,
всі грішать і лихо чинять, святість
осквернили.

Ой ненависть чинить в людях розбрат,
ворожнечу, сліди її течуть кров'ю, люди
гірко плачуть!

Зненавидів братчик брата, в любові не
дружать, порізались, розділились та й
сатані служать.

Ненавидьте, люди, брехню, правду любіте,
тоді добре всім буде, всі будуть радіти!

Хто перемінює ненависть у любов, той
чинить чудо!

ЗЛОБА

*«Нехай злоба несправедливости
скінзиться» (Псалом 7:10).*

Злоба шкодить красі.

Зла людина, мов звірина, скрито десь чатує,
на невинних нападає, кривдить та грабує.

Многі люди носять злобу в серцях заховану,
немов зброю небезпечну, яка чинить рану.

Зла людина, немов звір, грізна для довкілля,
як злобою спалахне, чинить божевілля.

Злющі люди творять лихо, від них світ
страждає, за їх злобу люту, дику, Бог їх
покарає.

Злоба людська, мов гадюка, що людей
кусає, людство завжди через неї мучиться,
страждає.

Злоба людська, немов буря, нищить все
довкілля, в ній немає думок мудрих, лише
божевілля.

Злоба людська як не вдарить, то плюне, то
вкусить, то драпне де може, зубами скрегоче,

брехні насплітає, кричить, проклинає! Ой,
хорони Боже!!!

Не запалюйся злістю, брате, бо будеш
страждати, краще добрим завжди будь, —
будеш радість мати.

Не чини зла ближнім своїм, нема в цім
потреби, бо те зло, яке ти чиниш, вернеться
до тебе.

Злу людину, мов звірину, обминай здалека,
бо від неї грозить зло, страшна небезпека.

Ой покайтесь, злющі люди, всі добро чиніте,
станьте Божими дітьми, всі будем радіти.

Злющі люди, схаменіться, бо в злі пропа-
дете, станьте добрими людьми, тоді жить
будете.

Хто злість покидає, той життя спасає!

ЛИЦЕМІРСТВО

«Горе вам, лицеміри, що назовні здається людям за праведних, а всередині повні лукавства та несправедливости» (Матвія 23:27-28).

Лицемірство означає нещирість.

Лицемір гладенько говорить, а лукаво робить.

Лицемір устами цілує, а в серці зраду готує.

Ліпший хижий, дикий звір, ніж лукавий лицемір.

Лицемірство означає брехню, яка закриває правду.

Лицемір — це те саме, що неправдомовець та звідник.

Лицемір гладенький, як папір, а небезпечний, як звір.

Лицемірів пізнається по їхній підробленій особистості.

Хто на словах побожний, а на ділах безбожний, той лицемір.

Лицемір словами любить, а серцем ненавидить; це вовк ув овечій шкірі.

Лицеміри всі лукаві, злобою надуті, на словах вони святі, а на ділах люті.

Як гадюка криє себе, щоб когось вкусити, так лицемір маскується, щоб лихо творити.

Лицемір усім хвалиться, лестиво говорить, а як щось не по його, страшні діла творить.

Лицеміри зверху гарні, та навіть побожні, але в серцях неправедні, лукаві, безбожні!

Препогане лицемірство — це обман великий, зверху “святий” лицемір, а в серці — звір дикий!

Багатенько лицемірів між людьми буває, вони чинять неправедність, їх Бог покарає.

Не братайся з лицеміром, мій друже ласкавий, бо лицемір зверху “ангол”, а в душі — лукавий!

Бережімось лицемірства, будьмо щирі люди, бо всім гордим лицемірам страшне горе буде!

БРЕХНЯ

*«Свідок брехливий не буде без карі, а хто брехні говорить, не буде врятований»
(Прит. 19:5).*

Брехня має короткі ноги.

Брехня з правдою не дружить.

Брехня правду закриває, бо її боїться.

Брехливі люди мають гріхів повні груди.

Батьком брехні є диявол, а матір'ю люди.

Інколи своя брехня ліпша, ніж чужа правда.

Часом брехня порятує, зате вічний суд готує.

Кожна людина бреше, якщо правда є на перешкоді.

Усе, що не має підтвердження правди,
є брехнею.

Наколи б не було брехні, люди не знали б і правди.

Хто брехнею себе спасає, той спокою в душі не має.

Хто з брехнею розстається, той до неба дістається.

Брехня вартости не має, а правда дорожча над життя.

Брехнею цілий світ перейдеш, але назад не вернешся.

Брехня підроблюється на правду, щоб обманювати людей.

Кожна людина чужу брехню судить, а свою власну любить.

Де два сперечаються, там один боронить правду, а другий брехню.

Брехня реально не існує; вона існує лише в людських умах і словах.

Наколи б брехня не була подібна до правди, їй ніхто не повірив би.

Де неправда між народом, там кривда панує, там і помста для відплати криваво воює.

Хто побреше, той на плечах понесе, а хто правду повість, той не попоїсть.

Ненавидьте, люди, брехню, правду полюбите, тоді раєм цей світ стане, легко буде жити.

Ліпше з правдою страждати, ніж з брехнею панувати.

ГОРДІСТЬ

«Перед загибеллю гордість буває, а перед упадком — бундючність» (Прип. 16:18).

Гордість означає глупоту.

Дурний гордиться, а мудрий сміється.

Як гордість панує — все добро руйнує.

Де гординя є жива, там порожня голова.

Хто носа задерує, той хворобу ума має.

Гордий глупо поступає, що сам себе повищає.

Не гордіться, марні люди, бо горе вам буде.

Людина — порошина, себе повищає, Бога зневажає.

Хто гординю в серці має, той про себе мало знає.

Людська гордість препогана, рветься вгору, вдає пана.

Повний колос до землі гнеться, а пустий вгору дереться.

Горда людина, немов пташина, високо літає, низько сідає.

Горда людина має королівські мрії, а робить
нужденні діла.

В гордих людей слаба пам'ять; вони
забувають, що стоять на землі.

Горда людина є такою негідною істотою,
що навіть Бог є проти неї.

Гордість є дурнотою, бо чим вище себе
підносить, тим глибше падає.

Горді люди себе хвалять, себе величають,
а що вони порошок землі, про це забувають.

Горда людина обманює сама себе; вона
завжди має себе за ліпшу, ніж вона
справді є.

Не гордіться, не хваліться, марні, грішні
люди, краще Богу покоріться, то вам добре
буде.

Не гордися сам собою, нічим не гордися,
ти є глина, земний порошок і з цим помирися!

ЧВАНЬБА

*«Чваньба ваша не добра. Хіба ви не знаєте, що мала розгина все тісто заквашує?»
(1. Кор. 5:6).*

Чваньба — рідна сестра гордості.

Прийшла “чваньба” на весілля та й стала хвалитись, що з панами та князями могла подружитись, що краса її найбільша, багатство велике, що змовкають перед нею знатних людей крики...

Потім пішла в товариство людей поважаних та й тут собі не щадила епітетів знаних: “Ось я вчена з титулами, від усіх славніша, в кожному людському товаристві я найпередніша!”

А як прийшла в Божу церкву, то задерла носа, на покірних богомольців дивилася скоса. Вона собі так гадала: “Я найпобожніша! В кожному гурті богомольців я найправедніша!”

Потім пішла до сусідів, тут хвалитись стала, що вона усе найкраще для себе придбала, що й діти її кращі, і муж найзнатніший, що

весь рід її в минулім був теж найславніший!
Та сусід нетерпеливий вигнав “чваньбу” з хати... Краще “чваньби” у сусідстві ніколи не мати!

Вкінці прийшла перед Бога хвалитись собою, що вона на землі була завжди “пре-святого”. Та зустріла тут відправу від Бога святого: “Іди, “чваньбо” з гордощами, до пекла страшного!”

Отож і ви, горді люди, не хваліться всюди, бо за хвальбу неправедну загибель вам буде! Краще Господом хваліться, але не собою, та спасінням Його вічним, любов'ю святою!

Ви хваліться знанням Бога, не багатством вашим, бо все в цьому світі злomu не є вічно нашим. Все Бог дав нам — все забере, як смерть завітає, тож людина на всі віки нічого не має!

Тому “чваньбу” проганяйте, в ній не пробувайте, будьте за все вдячні Богу і душі спасайте!

П'ЯНСТВО

*«Горе тим, що женуть за напоєм
п'янким» (Ісаї 5:11).....*

Біля чарки бувають сварки.

В домі пияка доля гірка.

Хто до корчми ходить, того злий дух
водить.

Хто до корчми ходить, той сам собі
шкодить.

Від пива голова крива.

Хто гроші пропиває — біду собі набуває.

Хто п'є пиво і вино, той залізе і в bagno.

Коли б не було пияків, не було б і жебраків.

Пияки пропивають не лише свої гроші,
але і свої розуми.

Пияки прочищують не лише свої горла,
але і свої кишені.

Пияк гроші пропиває, дурні пісеньки співає,
а накінці плаче.

П'яна людина, немов скотина, падає в
болото й без клопоту.

П'яниця, немов птиця, нічого не має, про ніщо не дбає.

В пияків і пиячок є багато балачок, але розуму в них мало.

Пияк є при здоровому розумі лише тоді, коли добре виспиться.

Пияк — дурна людина; він купує собі за гроші ще більшу дурноту.

В кого горілка в склянці, в того діти обідранці, а як в баняку, тоді лиха без ліку.

Не пий горілки, пива і вина, доробишся майна!

Не впивайтесь, християни, бо це гріх великий, бо від п'янства цей світ стає божевільний, дикий!

Не впивайтесь, добрі люди, не тратьте розуму, ви тверезо розмишляйте, не коріться злому!

Не паплюжте Божий образ, що є в вас від Бога, не робіться тваринами, то зникне тривога!

Пиякам одна дорога: в пекло, не до Бога!

Перестань алькоголь пити, будеш краще жити!

ЛЕДАРСТВО

*«Ледага рука до убоства веде, рука ж
роботяща збагазуе» (Прип. 10:4).*

Ледарство провадить до злочину.
Ледарство чинить людей жебраками.
Де лінивi люди, там добра не буде.
Де люди лінивi, там злиднi можливі.
Де нарід лінивий, там голод можливий.
В кого лінива рука, в того доля гірка.
Ледарство — джерело темноти і бідноти.
Ледарство — це хвороба не рук, а розуму.
Лінивi люди бідніють, а трудящі багатіють.
Де до праці нема волі, там пусто в стодолі.
Найбільший грабіжник людини — її
лінивство.
Як не даш лінивому їсти, він не захоче сісти.
Чи будень, чи неділя, — ледареві все
безділля.
Ледарі нещасні люди, їм добра в житті не
буде.

Навчить біда ворожити, як нема що в рот
вложити.

Ледачі люди не повинні їсти, ні за столом
сісти.

Хто не хоче працювати, нехай він не їсть. —
Біблія.

За спання не буде коня, а за сидження не
буде їдження.

Лінюхи, мов птахи, свого хліба не мають,
чужий поїдають.

Трудящі люди маєтки здобувають, а ледарі
поживи не мають.

Людина лінива завжди немов крива, сідає,
лігає, неначе вмирає.

Вчись, ледарю, від мурашки, то попоїж з
маслом кашки.

Стань, ледарю, до роботи, щоби злидні
побороти.

ЗЛОДІЙСТВО

«І привів Я прокляття, — говорить Господь Саваот, — і прийде воно до дому злодія» (Захарія 5:4).

Злодійство береться з лінивства і пожадли-
вості.

Злодійство — це груба нечесність, яка зав-
жди кінчиться прокляттям.

Злодій у народі, немов рак у воді, вдень по
норах бродить, вночі красти ходить.

О злодіїв скрізь багато, лихо всюди творять,
чесним людям чинять кривду, неправду
говорять.

Ахан злодій згинув марно, згубив і родину,
як закрав поганське майно в лихую годину.

Та й у церкві апостольській був злодій-
апостол, Юда звався, гроші крав він, йшов
в загибель просто.

В домі злодія — прокляття, послане від
Бога, в його серці страх і горе, смуток і
тривога.

Злодій є щасливий тільки в одному випадку: він завжди може покаятись і стати чесною людиною.

Не лакомся на чужее, бо чуже не гріє, коли крадеш чужу власність — в тобі серце мліє.

Чужа власність — райський овоч, гарний, привабливий, хто хоч раз його укусить, — повік нещасливий!

Тож покайтесь, всі злодії, станьте чесно жити, тоді гріхи ваші зникнуть, будете радіти!

Золота засада: Не пожадай чужого і не зрікайся свого.

Працюй, друже, не кради, жити будеш без біди!

РЕЛІГІЙНІ ДУМКИ

*«Розмишляю про Тебе в усі пори ноги»
(Псалом 63:6-7).*

Початок мудрости — страх перед Богом.
Хто боїться Бога, той ближнім не шкодить.
Релігія — це справа серця, але не розуму.
Де Бог діло Своє дії, там чорт кукіль сіє.
До Бога є тільки одна дорога, а це — віра!
Хто щиро Бога любить, той всі гріхи губить.
Хто Бога прославляє, той сам добру славу
має.

Релігія — це чуття залежності людини від
Бога.

Бог є довготерпеливий, але Суддя справед-
ливий.

Хто про Бога хоче знати — мусить Біблію
читати.

Де Бог будує Церкву, там сатана ставить
капличку.

Бог є невидимий, однак досяжний вірою
людського серця.

Ніхто не знає Бога особисто, лише про Бога люди знають.

Найкраща перед Богом побожність — не чинити нікому зла.

Будь вірним для Бога, то будеш вірним і для самого себе.

Хто не має миру з людьми, для того закрита дорога до Бога.

Хто не має Бога в серці, той надаремно шукає Його в довкілі.

Релігія призначена для спасення душі, але не для користи тіла.

Ніхто не знайшов Бога розумом, а серцем кожен знайти Його може.

Хто щиро Бога любить, той не використовує Його, але для Нього жертвує.

Тільки вірні християни вміють добре жити, шанувати Божу правду і ближніх любити.

Живи з Богом, сестро, брате, будеш спокій в житті мати.

ЦЕРКОВНЕ ЖИТТЯ

«Я прийшов, щоб ви мали життя, й недостатком щоб мали» (Ів. 10:10).

Щаслива громада, якщо правді рада.

Де незгоди в Церкві є, там любови нестасє.

Де паршива є вівця, там клопотів без кінця.

Правдиві християни — це наслідувачі Христа.

Де фальшиві християни, там усе життя погане.

Де у Церкві гріх панує, там душа тривогу чує.

Де в громаді грошолюби, там беруться і за чуби.

Де нема росту в громаді, там є гріхи на заваді.

Де народ духово спить, там чорт дармо не сидить.

Де святих борців немає, там чорт лиха повно пхає.

Хто вірно Богу служить, той з лукавим не дружить.

Хто не любить грішників, той не знає християнства.

Як люд з гріхом не воює, чорт погибель всім готує.

Де в громаді гріх панує, там брат з братом ворогує.

Саме ходження до церкви не робить людей християнами.

Хто зверху побожний, а в серці безбожний, той фарисей.

Християнство міститься не в словах, а в добрих учинках.

Християни — це ті люди, що чинять волю Божу, але не свою.

Люди надуживають релігію для грошолобства, а це святокрадство.

Християни, які не спасають своїх ближніх, самі не є спасеними.

Хто пестливо говорить, а лукаво робить, це вовк ув овечій шкірі.

Ходити до церкви, а не жити по Божому, це даремний труд безумців.

Де духовне є життя, там і каяття, а де смерть панує, там усе німує.

Громаду держить її організованість, а Церкву збудовує Боже Слово і братня любов.

Дії всіх релігій світу мають спільне завдання: прогнати з людини чорта.

Людям потрібно не нових церковних реформ, а нових сердець і характерів.

Правдивих християн пізнається по їхній любові до ближніх, а любов пізнається по ділах.

Де в громаді панують: любов, правда і справедливість, там є мир і спокій, а де фальш і ворожнеча, там і колотнеча!

Фальшиві християни — це ті люди, які слухають і знають Божі накази, але їх не виконують. У день випробування вони всі погинуть. (Читай: Матвія 7:26-27).

Правдиві християни практикують у своєму житті три головні чесноти: віру у Євангелію, покору перед Богом і братню любов до ближніх.

Люди найбільш релігійними є тоді, коли найбільш чують себе залежними від Бога.

Тому то вбогі люди завжди є більш релігійними, ніж багаті.

Блаженна Церква, що правду пізнала, що завжди вірно в правді пробуває, що служить Богу і своєму народові, що з гріхом ніколи спільности не має!

БІБЛІЯ

«Твоє слово — світильник для моєї ноги, то світло для стежки моєї» (Псалом 119:105).

Хто Біблію шанує, той душу рятує.

Хто Біблію читає — добрий розум має.

Де Біблія панує, там Бог Церкву буде.

Хто Біблії не любить, той себе погубить.

Біблія — це найкраща домашня бібліотека.

Читай Біблію святу, знайдеш Божу доброту.

Біблія — це найкращий духовний дороговказ.

Святу Біблію читай, то відчуєш в серці рай.

Біблія — книга Божа, на криницю все похожа.

Хто в Законі пробуває, того Бог благословляє.

Біблія — це Слово Боже, на світильника похоже.

Хто Біблію зневажає, той в погибель себе пхає.

На світі є тільки одна книга Божа, а це Біблія!

Читай з вірою Біблію, а вона зробить тебе святим.

Біблія — книга надхнена, тому вона й Божественна.

Де в народі правда Божа, там життя цвіте, як рожа.

Біблію треба читати, вірити в неї і після неї жити.

Біблія віруючих християн є запорукою їхньої безпечности.

Хто хоче вірити в Біблію, той не повинен вірити її ворогам.

Біблію писали праведні мужі, а Бог Духом Святим її подикнував.

Біблія — світло для дозуму, пожива для душі і радість для серця.

Книга — морська глибина, хто пірне в ній аж до дна, той хоч труду багато поносить, дивні перли виносить. — Іван Франко.

ПРАВДА

«І пізнаєте правду, і правда визволить вас» (Ів. 8:32).

Життя є безцінне, а правда дорожча над життя.

Правда й в огні не горить та й у воді не тоне.

Правду можна зранити, але не можна її вбити.

Нема правди в житті людським, нема та й не буде, поки живуть на цій землі несправедні люди.

Правда є, та не панує, вона є в неволі людей грішних, мов у тюрмі, і не має долі.

Люди правду уживають лиш для добра свого, або в справах самолюбних для лиха чужого.

Люди правду ненавидять, бо правда свята є, вона кривди не признає, злочинців карає.

Брехня правду зневажає, топче право Боже, брехня впаде і загине, правда переможе!

Якщо правда брехні лютій є на перешкоді, якщо вбогих заступає перед ворогами, тоді люди правду топчуть у злості ногами...

Ой шануйте, люди, правду, чиніть суд праведний, хай в пошані буде чесний, в погорді негідний.

Ой пізнайте, люди, правду, правду всі чиніте, бо лиш правда визволяє, в правді легко жити.

Зрозумійте, люди, правду, всі правду любіте, тоді раєм цей світ стане, всі будуть радіти.

Де неправду люди чинять, там гріх і прокляття, війни люті там бувають і кровопролиття.

А де правду люди чинять, там благословення, людська вдячність там панує і братнє єднання!

ВІРА

*«А віра — то підстава того, зого сподіваємось, доказ того, зого ми не багимо»
(Євреїв 11:1).*

Щира в Бога віра — це основа чесного життя.

Людина вірна — ціна безмірна!

Кожна людина мусить в щось вірити: в правду, або в неправду.

Хто віри не має, той правди не знає.
Міра людської в Бога віри є мірою
людської моралі та чесноти.
Хто не вірує Богові, той уважає Його за
неправдомовця, а це гріх!
Де в Бога віра діє, там Бог щастя сіє.
Хто вірний для Бога, той вірний і для
самого себе.
Щира в Бога віра — чесноти міра.
Безвірство заводить людину до звіринного
світу.
Хто вірує в Бога, того не займе тривога.
Віра оперта на переконанні не хитається.
Віра в Бога стелить перед людиною дорогу
до щасливої будучности.
Здорова в Бога віра є актом розумної волі.
Де безвірні панують, там і в церкві
грабують.
Щира в Бога віра чинить грішну людину
Божою дитиною.
Щира в Бога віра чинить людину безпечною
для суспільства.
Хто не вірує Богові, той напевно вірить
сатані.

Релігійна віра сполучує людей з Богом, а невіра — з чортом.

Хто хитається в вірі, той не стоїть на фундаменті.

Віра — це основа і сила поступу вперед.

Сумнівно є визнавати існування Бога, але ще більш сумнівно є не вірувати в Нього.

Жива християнська віра творить добрі діла, а мертва лежить в домовині формальної побожності.

Сумніви в релігії є добрі тому, що вони побуджують щирих людей до глибшого досліджування Божественних правд.

Християнська віра ґрунтується на фундаменті Божого Слова, а невірство скептиків спирається на сумнівних людських припущеннях.

Бог людину сотворив, всяким добром наділив, а людина в перекір стала жити, немов звір.

Віру в Бога можна досягнути через слухання Божого Слова і через молитву, а згубити її можна через гріх.

Віруй в Бога і молись, на безвірних не дивись!

ХРИСТІЯНСЬКА ЛЮБОВ

«Як Я вас полюбив, так любіть один одного й ви!» (Івана 13:34).

Де любов панує, там все торжествує, а де її брак, там сатани знак.

Правдива любов виявляється добрими ділами.

Якщо нарід усього свого не любить, він себе погубить.

Де любови немає, там душа страждає, а де вона є, там Бог щастя дає.

Любов не чинить ближньому зла.

Християни без Божої любови — це в Божому городі рожі без пахощів.

Любов довготерпелива і необразлива.

Де між людьми брак любови, там життя є нездорове.

З любов'ю і капуста смачна, а без любови і гуска пісна.

Чуття любови цінніше всіх скарбів, а чуття ненависті гірше сатани.

Любов ближнього — виконання Закону.
Життя без любови чинить для людини світ
пусткою.
Христова правда і любов — це найкращі
ліки на духовну хворобу людства.
Правдива любов не говорить, а творить.
Любов гріхи покриває, добрі діла роз-
гортає.
Не кажи, що любиш свій нарід, якщо ти
не робиш для нього добрих учинків.
Нема кращих друзів в світі над друзів
любви.
Любов в'яже всю родину аж до смерти, до
загину!
Без любови люди звірі, жорстокі, гнівливі,
християни — лицеміри, обманці зрадливі.
Грішна любов — це духовий тиф, у гарячці
якого людина говорить і робить сама не
знає що.
Суспільна любов людська — це непере-
можна в світі сила, яка все перемагає і все
здобуває.
Найдорожчий в житті скарб — це Божа
любов, яку Дух Святий приносить у щирі
людські серця.

Хто надмірно людей любить, той себе самого губить, бо любов дає що має, а про себе не питає.

Любов жертвує що має, не щадить свого життя, вона гніву-зла не знає, покірлива як дитя.

Любов тиха, не кричуща, немов морська глибина, де вона в житті панує, лиха-зради там нема.

Любов усіх чеснот вища — це царівна у житті, добро ближніх в неї завжди є на думці, на меті.

Любов — це дар Божественний, найдорожчий у житті, хто ним служить своїм ближнім, той не буде в забутті.

Любов — це найвище благо, це окраса всіх людей, вона щира до всіх ближніх, немов мати до дітей.

Любов гріє людські серця, немов сонце, веселить, в чистих серцях пробуває, живе, творить і горить.

Тільки любов Божественна змінює людину, чинить з неї добру душу і Божу дитину.

Без любови тяжко жити, тяжко віддихати, а з любов'ю о як легко щастя в житті мати!

ТЕРПЕЛИВІСТЬ

«Терпеливістю вашою душі свої ви здобудете» (Луки 21-19).

Терпеливість виявляє силу духа.
Любов терпить і злом не кипить.
Навчися терпіти — будеш володіти.
Мудрець терпить, а дурник кричить.
Хто терпіння має, той душу спасає.
Терпіти треба навіть і між святими.
Хто терпіння не має, той гнівом палає.
За правду терпіння приносить спасіння.
Мудрець терпить, а дурник злом кипить.
Хто терпіння не має, той у гріх впадає.
Терпіння гірке, але плоди його солодкі.
Довготерпеливість — рідна сестра мудрости.
Наколи б не терпіння, не було б і спасіння.
Перетерпи всяке лихо — будеш мати долю тиху.

Терпеливість гамає, а нетерпеливість
руйнує.

Перемогу над дурними осягають терпеливі
люди.

Довга терпеливість — це Божественна
прикмета.

Якщо злomu не стерпиш, то в біду з ним
залетиш.

Кожна людина мусить терпіти, але не
кожна вміє собою володіти.

Якщо ворог нарід гнобить, країну грабує,
не терпи йому до віку, бо він не вартує.

Терпи своїм друзям рідним, терпи всій
родині, терпи за праведну справу, а не
злій людині.

Терпіть, люди, всьому лиху, то попливе
життя тихо.

Досконала терпеливість сильніша смерти!

ПОКОРА

«Кожен, хто підноситься, — буде понижений, хто ж понижається, — буде підвищений» (Луки 18:14).

Покірлива людина люба мов дитина.

Хто чим покірніший, тим себе певніший.

Хто чим свідоміший, тим він покірніший.

Хто сам себе понижав, той поваги набував.

Де покора удавана, там є гордість і обмана.

Гордих Господь понижав, а покірних підвищував.

Де є щирість і покора — люди милі, як дітвора.

З покірливим мир і згода, а гордунам не догода.

Хто покору в серці має, Божу ласку той приймає.

Хто покору в серці має, той про славу не питає.

Мудрі люди не гордяться, бо вони важкі розумом.

Хто себе хоч трохи знає, той покору в серці має.

Покора — добровільне пониження своєї гідности.

Покора — одна з типових рис християнського характеру.

Мало є людей покірних, мало справедливих, але гордих є багато, хвастунів чванливих.

Будь покірним перед гідним, правді впокоряйся, а покиді і злим людям ти не піддавайся!

Слава людям покірливим, тихим, скромним, добротливим!

Не гордіться, грішні люди, бо горе вам буде!

МОЛИТВА

*«Просіть — і буде вам дано, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам»
(Матвія 7:7).*

Молитва — це розмова з Богом.

Де молитва вірна, там сила незмірна.

Як молитва ревна — Божа поміч певна.

Молитва ломить мури, але їх не будує.

Де гріх панує, там Бог молитви не чує.

Хто не слухає Бога, того і Бог не слухає.

Хто забагато молиться, той працювати не хоче.

Ліпше до Бога молитись, як з чортом сваритись.

Людина щиро молиться тоді, коли її життя в біді.

Люди моляться за звичаєм, а Бог дає за потребою.

Вгодну Богові молитву доказує Його на неї відповідь.

Короткі молитви бувають скорше вислухані, аніж довгі.

Щира молитва — це ключ до невичерпної Божої скарбниці.

Покірливий скорше допроситься, аніж гордий догрозиться.

Молитви без віри гинуть у повітрі, немов з мила бульки.

Людська молитва приємна Богові тоді, коли люди чинять Його волю.

Молитва без віри, немов пташка без крил; вона від землі не підноситься.

Хто молиться без віри, той робить даремну роботу і насміхається з Бога.

Хто не виконує Божих наказів, той закриває Божий слух на всі свої молитви.

Жертва безбожних — огида для Господа, а молитва невинних — Його уподоба. — Біблія.

Не журися, сподівайся та Богу молися! — Т. Шевченко.

Молись, друже, і вір Богу, будеш мати допомогу!

ПАСТИРІ

*«Горе пастирям, які пасуть самих себе!
Хіба ж не отару повинні пастирі пасти?»
(Єзек. 34:2).*

*«Не пануйте над тими, що доручені вам,
але прикладом будьте для стада» (І. Петра
5:1-4).*

Який пастир, такі вівці.

Пастир за гроші — наймит хороший.

Де пастир нездалий, там люд підупалий.

Хто для Бога працює, той пошани вартує.

Проповідникові діла голосніші, ніж слова.

Божу Церкву хто будує, нагороди той
вартує.

Як пастир лінивий, занепад Церкви мож-
ливий.

Як за сліпцем люди йдуть — усі в яму
упадуть.

Як сліпець веде сліпця — оба блудять без
кінця.

Де людина править темна, там вся праця
є даремна.

Добрий пастир пасе вівці, а злий пасе самого себе.

Якщо пастир є фальшивий — успіх Церкви не можливий.

Хто хоче навчати інших — повинен сам бути навченим.

Добрим пастирем може бути тільки добрий християнин.

Наймит дбає не про вівці, а про їхню вовну і молоко.

Як не вмієш правди внести — мусиш людям байки плести.

Доброго пастиря люди поважають, а від злого втікають.

Добрий пастир кладе своє життя за свої вівці, а злий коштом овець живе.

Якщо проповідник духом не горить, він і в Церкві діла не розпалить.

Якщо пастир робить корисну Божу роботу, тоді кожен в Церкві має до діла охоту.

Якщо пастир Богобійний, як чесно працює, то пошани й нагороди від людей вартує.

Та є й горді пастирі, самозванці гожі, що руйнують, не будують, святі діла Божі.

І фальшиві пастирі по церквах бувають, з темних людей користають, правдою торгують.

Як пастирі самолюбні, як горді, лукаві, то неправда і шахрайство в кожній їхній справі.

Є пастирі для бізнесу — це матеріялісти, ради грошей вони вміють в кожную церкву влізти.

Та є й вірні слуги Божі, смиренні, як діти, вони служать Богу щиро, з ними любо жити.

Вони служать своїм ближнім покірно й тихо, кличуть Господа на поміч, як заходить лихо.

Таким треба помагати, честю наділяти, треба завжди за них Бога з вірою благати, щоб вістили людям слово чисте, Боже, вірне, щоб рятувать від безвір'я людство непокірне.

Добрий пастир перед Богом — це посуда краща! Перед людьми він частенько людина ледаща.

Не чиніть тим кривди, люди, хто вас навчає, бо за кривду слуг Господніх Бог людей карає.

Краще вірних пресвітерів ви в пошані майте, з ними завжди ревно, щиро Бога прославляйте!

ПРО БЛИЖНІХ

*«Люби ближнього свого, як себе самого!»
(Галатів 5:14).*

Хто ближніх кохає, той себе спасає.

Хто ближніх шанує, той чести вартує.

Хто ближніх кохає — в Бога ласку має.

Добра людина кривди ближнім не чинить.

Люби Бога і народ — не будеш без нагород.

Хто ближніх не любить, той себе погубить.

Люби ближніх, як себе, гріха в тебе не буде.

Ближнім треба помагати, щоб у Бога ласку мати.

Де до ближніх любов є, там Бог щастя всім дає.

Лихі люди себе знають, а про ближніх не дбають.

Люби ближніх, як себе, буде добрий друг з тебе.

Хто до ближніх любов має, той усім добра бажає.

Хто ближнього обмовляє, той себе зле представляє.

Любіть ближнього, як брата, не буде між вами ката.

Хто не любить свого ближнього, той і Бога не любить.

Не покинь в біді нещасних — будеш мати друзів власних.

Хто до ближніх злом завзятий, той буде повік проклятий.

Хто законно любить своїх ближніх, той виконує весь Божий Закон.

Хто кривдить своїх ближніх, той кладе на своє сумління важкі тягарі.

Ти від ближніх хочеш добро для себе приймати, тож і ближнім треба добро завжди віддавати.

Правдива християнська любов кладе своє життя за ближніх, а самолюбство нищить своїх ближніх для свого життя.

Люби ближніх, шануй нарід, не чинь зла нікому, тоді Господь не покине і твого дому!

РІЗНЕ

*«Хай розумний здобуде мудрих думок»
(Прип. 1:5).*

Що хто сіє, те й пожне.
За гроші і чорт хороший.
Діла голосніші, ніж слова.
Хто багато обіцяє, той мало дає.
Хто книжки читає, той багато знає.
Де багато хвальби, там мало добра.
Найкраща спілка — чоловік і жінка.
Мова — срібло, а мовчання — золото.
Не суди нікого — досить лиха свого.
Де фальшиві браття, там нема каяття.
Вбогі розсівають, а багаті збирають.
Хто багато говорить, той мало робить.
Для ледачих людей кожна праця затяжка.
Хто вбогим помагає, той Богові позичає.
Найбільшою окрасою дому є чистота.
Ліпше добре робити, ніж добре говорити.

Церковна колекта — це побожна жебра-
нина.

Не бійся смерти, бо конечно треба вмерти.

Невдячні люди тільки один раз користають.

Свій нарід любити означає для нього жити.

Кожна людина має свої досмертні таємниці.

Легше інших мирити, ніж самому мирно
жити.

Хто старших не шанує, той чести не вартує.

Подумай про себе, то не будеш судити
інших.

Хто хоче всім догодити, тому краще не
жити.

Щоб людину пізнати, треба вік з нею
бувати.

Хто завидує іншим, той має себе за
жебрака.

Хто в темряві ходить, той сам собі шкодить.

Найбільш обманне є людське лице.

Найлукавіше у світі є людське серце.

Хто свій нарід забуває, той кам'яне серце
має.

Хто сам себе за щось має — вгору носа задирає.

Ліпше жити зо звірями, ніж з лукавими братами.

Хто вірить у безсмертя, той смерти — не боїться.

Як не скривдиш і не осудиш, то безвинним будеш.

Душа прагне в небі жити, та не хоче зло лишити.

Ніде в світі зла немає, лише в людях чорт буває.

Для живого треба много, а для мертвого — нічого.

Людина лише тоді оцінює час, коли мало його має.

Злий сусід — це те саме, що вперта колька в боці.

Дійсну людину становить не тіло, а дух і характер.

Секретом спокою чесної людини є її чисте сумління.

Хто устами цілує, а в серці зраду готує, той “Юда”.

Хто має чисте сумління, той жодного суду не боїться.

Доки на світі не було людей, диявол був безробітним.

Що ти чиниш для ближніх, те вернеться колись до тебе.

Де справедливість буває, там кривди і нарікань немає.

Бідний в праці аж рветься, а багатому черво дметься.

Кожна діяльність людини має якесь суспільне значення.

Добра книжка — товаришка, а без книжки скучно трошки.

Кожна дійсна правда є підставою і доказом сама для себе.

Найпевнішу науку здобувається тяжким особистим досвідом.

Від золота дорожчий людський розум, який золото придбав.

Якщо через тебе хтось терпить, ти чиниш неправду і гріх.

Зла людина гірша ніж скотина, з неї ніхто користи не має.

Свідомість людини є продуктом суспільно-життєвих обставин.

На світі все основане на особистім інтересі кожної людини.

Хто боїться смерті, той заперечує свою віру в Бога і в Біблію.

Хоч людський язик легенький, проте тяжко людині вдержати його.

Поведінка людини є наслідком виховання даної околиці та країни.

Кожна людина соромиться того, що вона чинила у своїй молодості.

Де в громаді живуть плетуни та плетуки, там уся громада нечиста.

Хто платить злом за добро, той є збанкрутованим духовним жебраком.

Кожна людина в нормальних умовах має таке життя, якою вона сама є.

Хто чинить невинного винним, той кладе на ближнього свою власну вину.

Усі релігії світу прямують до того, щоб людина була людиною, але не звіром.

Коли б люди не були зажерливими, все людство мало б доволі засобів для життя.

Кожна свідома людина в усіх своїх діях має на меті передусім своє власне добро.

Хто книжки читає — світло життя має, а хто їх не любить, той в темряві блудить.

Грішні люди хочуть Бога, прагнуть небо мати, тому вони є готові Богу жертву дати.

Перенощик — друг недобрий, товариства псує, від сусіди до сусіди ходить і бунтує.

Якщо ти не є для добрих людей братом, а для злих приятелем, то ти не є християнином.

Інколи нужда чинить людину злочинцем, а достатки ушляхетнюють її розум, душу і характер.

Люди перемінюють лише зовнішні речі, але своєї грішної природи перемінити не можуть.

Щирий патріотизм — це сила любови ближнього, яка зв'язує людські одиниці в суспільство.

Статеве життя є призначене не для тілесної розкоші, але для збереження на світі людського роду.

Не братайся з бунтарями, що людей бунтують, вони шкодять добрим людям, їх життя руйнують.

Плетуни та плетухи — це великі шкідники людського суспільства; вони завжди чинять добрих людей злими.

Ніколи не приймай першого враження за правдиве.

Політика — це матеріялістична та реалістична філософія, самолюбне міжнародне крутість і безпощадний користолюбний обман.

З нашими лихими думками є подібно так, як з мухами: ми не можемо заборонити їм сідати на наші голови, але ми можемо їх з наших голів згоняти.

Якщо диявол спокушує нас злими думками, то це ще не найгірше лихо; найгірше лихо наступає тоді, коли ми наші злі думки замінюємо в чин.

Ми не можемо заборонити собаці гавкати на нас, але ми можемо заборонити йому нас кусати.

Справедливість для всіх добра, не кривдить нікого, вона сходить в людські серця від Бога святого.

А де кривда та обман, там лютість панує, там у гніві помсти дух все життя руйнує.

Користолюбство і честолюбство — це основні двигуни всього життя примітивних людей.

Хто слави шукає, той її не має, а хто її любить, той розвагу губить.

Добрі приклади християнського життя — це найефективніші евангельські проповіді.

Люди живуть не тому, щоб їсти, а їдять тому, щоб жити.

Світло має вартість і значення тільки в темряві.

Істота правдивого християнства міститься в тому, щоб людина була чесна й добра, щоб співчувала з нещасливим своїм ближнім і щоб подала йому руку братньої помочі в потребі.

В бідного біди повні торби, а в багача втіхи повні міхи.

ПОЗБИРАНЕ ІЗ ЖУРНАЛІВ

«Позбирайте позосталі крушини, щоб ніщо не пропало» (Івана 6:12).

Трудно — не означає непереборно.

Добрій людині цілий світ — свій дім.

Реалізм — основа основ всякої політики.

Почуття змінюються, але факти — ніколи.

Релігія без Христа — це лампа без оливи.

Ревність без знання — це вогонь без світла.

Поганий слухач рідко коли чує добру проповідь.

Ліпше засвітити свічку, ніж проклинати темряву.

Християни найкраще воюють проти зла навколішках.

Найбільшою константою історії є безнастанна зміна.

Багатіти в Бозі далеко певніше, ніж багатіти у світі.

Щоб уникнути Божого гніву — сховайся в Його благодаті.

Люди перевіряють тільки діла, а Бог дивиться на наміри.

Розумна людина завжди користується досвідом інших людей.

Терновий вінець завжди буде кращим, ніж царська корона.

Друг — той, хто приходить, коли всі інші вас залишають.

Сійте щедро добре насіння, а Бог зародить щедрий урожай.

Істота любови пробуває в самовідданості і в самопожертві.

В модерному домі все контролюється кнопками, окрім дітей.

Прислуга, не зв'язана з трудом, не має великого значення.

Ходити у вояцькім однострої не означає бути добрим вояком.

Ніхто не є такий глухий, як та людина, що не бажає слухати.

Одна хвилина помочі в критичний час ліпше, як рік співчуття.

Ваші діла говорять так голосно, що не чути ваших добрих слів.

Очі вірять лише самим собі, а вуха більше вірять іншим людям.

Старість повинна заключати в собі божественну красу святости.

Світ ніколи не стане на ноги, якщо Церква не стане на коліна.

Наші дочасні страждання знайдуть належну оцінку тільки в небі.

Доброта — не тільки добродієць і радість, але й знаряддя боротьби.

Хто зарання лягає і вчасно встає, той чується здоровим і багатим є.

Церква — це руки, ноги і вуста, через які діє Христос у цьому світі.

Людина може побілити гріх, але змити його може тільки Христова кров.

Божий нарід є для свого оточення не тільки сіллю, але також і цукром.

Кожна страта ради Бога заключає в собі зародок майбутнього надбання.

Путь на Голгофу велична тоді, коли людина знає, на що й куди вона йде.

Дияволу трудно опанувати ту людину, яка щиро любить Біблію і знає її силу.

Найбільше в світі слово — Бог, найглибше — Душа, а найдовше — Вічність.

Деякі християни є подібні до мозолів; вони з'являються після тяжкої праці.

Без Божої волі не може бути успіхів, а за Божою волею не може бути невдач.

Та людина не любить правильно Бога і себе, яка не любить своїх ближніх.

Життя з Богом — це безконечна надія, а життя без Бога — безнадійний кінець.

Вінці, які носять спасені душі в небі, конечно треба придбати їх тут на землі.

Якщо ми помиємо наші власні вікна, то й в наших сусідів вікна будуть чисті.

Щоб духово рости, людина повинна навчитися маліти — часто ставати на коліна.

Якщо Бог не помагає вам перемагати перешкоди, то Він допоможе вам їх обійти.

Деяким людям тяжко зрозуміти, чому Бог дав їм двоє вух, а тільки один язик.

Пам'ятайте, що задоволення гріха тільки хвилеве, а заплата за гріх — вічна!

Добре є бути християнами і про це знати, але багато краще доказати це ділами.

Багато людей уважають життя порожньою пусткою, бо вони нічого в нього не вносять. Не лякайтесь, коли сонце вашого життя вечером опочине, бо вранці воно знову зійде.

Наколи б на церковних лавках було більше молитви, то за кафедрою було б більше сили.

Якщо ваше життя не є благословенням для інших, то воно не є благословенням і для вас.

Людське знання без проводу Божої ласки побуджує до гордості, а з Божою ласкою — до покори.

Коли люди зловживають Божими принципами, вони тим самим творять собі диявольські проблеми.

Віра — це олівець нашої душі, що малює чудову картину неба, прекрасну дійсність життя вічного.

Наша певність полягає не в тому, що ми ніколи не впадемо, але в тому, що кожного разу ми встанемо.

У більшості випадків, той, хто за словом до кишені не піде, охоче піде до чужої кишені за грішми.

Те, що ми думаємо про Христа тепер, визначить, що Христос буде думати про нас на останньому суді.

Наше особисте “я” завжди хоче бути коронованим, а Господь говорить, що воно повинно бути розп'ятим.

Ми не можемо змінити світ на краще, поки не будемо мати кращої людини, народженої від Духа Святого.

Якщо ваше життя повне прикрих переживань і сумного тертя, то пам'ятайте, що гостре тертя завжди чинить блиск.

Любов — це двері, через які вірні християни переходять від грішної скупости до приємних Богові щедрот.

Що доброго ми не робили б, якщо не наvertsаємо людей з блудної дороги до Бога, ми займаємось лише дрібницями.

Диявол сміється з людської мудрости і з усіх людських старань, але він дрожить, коли християни ревно моляться.

Молодий чоловіче — сказав муринський пастор до противника Євангелії — твої руки закороткі, щоб боксуватись з Богом.

Хто не вміє прощати, той руйнує містка, через який йому самому прийдеться переходити, бо кожна людина потребує прощення.

Коли ви молитовно в терпеливості очікуєте Господа, Він продовжує вашу терпеливість, щоб побільшити вашу особистість (душу).

Той, що ходить, завжди може впасти. Той, що плазує, ніколи навіть не спіткнеться. І все-таки треба ходити. Якщо ти людина!

Як не родить верба грушок, а тернина винограду, так шкода сподіватись від злої людини добрих учинків, а від дурної — мудрих діл.

Живучи в сучасному, ми думаємо про майбутнє, а вчимося з минулого. Хто не вчиться з минулого, той прямує в майбутнє неприготованим.

Як повертається Боже слово до Бога, так повертається слово людини до людини. Твої слова, немов твої діти, невідклично повернуться до тебе.

Христа більше коштувало спасти людину, ніж створити її, бо при сотворенню Він сказав тільки слово, а для спасіння людини Він пролляв Свою дорогоцінну кров.

Противні обставини для людей сильних духом є тим самим, що для орла противний вітер. Він може вноситися до висоти тільки проти вітру.

Корабель на морі безпечний так довго, поки море не в кораблі. Християнин так довго безпечний у цьому світі, поки світ не в християнинові.

У багатьох країнах світу диявол не переслідує християн, а разом з ними визнає християнство. Він не виступає проти Церкви, а до неї приєднується.

У світі є так, що всякий успіх починається від віри в свої власні сили. У всяких змаганнях і боротьбі виграє не завжди сильніший або спритніший, а той, хто непохитно вірить, що він виграє.

Віруючих християн можна порівняти до чаю; їхня дійсна сила не виявляється так довго, аж поки вони не попадають у “гарячу воду”.

Бджолу всі хвалять не тому, що вона трудолюбна, але тому, що вона трудиться для інших.

Стережись, щоб твоє доктринальне прямування не стало подібним до льодового сомпля.

Чим людина розумніша та добріша, тим більше вона зауважує добра в інших людях.

Бог посилає в наше життя бурі, щоб пригадати нам, що тільки Він є нашою пристанню.

Якщо в наших проповідях нема вогню, то краще ті проповіді покласти в огонь.

На престолі вашого життя може сидіти тільки один монарх: ви або Христос.

Хто вміє мовчати, той заслуговує, щоб його слухати, коли він говорить.

Найкращий спосіб позбутися ворога — це зробити з нього собі приятеля.

Гроші, з якого б вони не походили джерела — не воняють.

Якщо ви не цікавитесь овочами гріха, то не заходіть у диявольський сад.

Деякі християни подібні до тачок. Вони тоді йдуть уперед, коли їх хтось пхає.

Інколи критикуючий язик виявляє нечисте серце.

Людині дано дві руки для того, щоб вона, приймаючи лівою, роздавала правою.

Якщо маєш свою честь, то її шануй, а якщо своєї не маєш, то по чужу не посягай.

Для мудреця навіть одне слово є вистарчаючим.

Глупота стає попереду, щоб її бачили, розум стає позаду, щоб бачити.

Якщо хочеш стратити приятеля, позич йому гроші.

Немає людини, яка б не робила помилок, але той, хто виправлює свої помилки, — мудрець!

Пізнання самого себе є наріжним каменем знання.

Хто раз пробрехався, той віри не має, хоч потім і правду скаже.

Є люди, в яких немає нічого свого, навіть своєї провини — завжди у них інші винні.

Зранена людська душа інколи боліє аж до смерти.

Не в успіхах, а в помилках людина пізнає себе найправильніше.

Банкова книжка є для людини найпевнішим приятелем.

Люди роблять фальшиві гроші. А гроші роблять фальшивих людей.

Солодка мудрість і гірка глупота є притаманні кожній людині.

У кита язик важить дві тонни, а мозок — всього кілька кілограмів. Мораль: де великий язик, там мало розуму.

Рука руку миє, та й обидві чисті.

Рука руку миє. Бо обидві брудні.

Правдивий патріотизм виявляє та людина, яка з любови кладе своє життя за свій нарід і за свою батьківщину.

Як хочеш добрий кредит мати, мусиш усе на час віддати.

Фарисейство — це побожність без Духа Христового.

Найгірша та людина, що нікого й нічого не шанує.

Відродження починається з Духа, але закінчитись мусить у тілі.

Доказом завмирання є байдужіння на щораз більше людей і речей.

Найлегше бути побожним у церкві, але поза церквою дуже трудно.

Запиши погіршення на піску, а добродійність на гранітнім камені.

Християни не повинні забувати, що на годиннику любови ближнього є година прощення.

Багато християн не хочуть служити Богові, вони хочуть, щоб Бог служив їм.

Нещаслива та людина, для якої особисті справи важніші, ніж Божа слава.

Не трудно знищити противника, але трудно зробити з нього собі приятеля.

Усе страчене можна собі привернути: маєток, здоров'я, славу, але часу — ніколи!

З людини могло б бути зовсім не зле створіння, наколи б лишень лукавий язик її відняти.

Багато людей ходили б із Христом, наколи б самі могли вибирати і вказувати дорогу.

Давно Церква мала дерев'яні чаші, а золоті серця, тепер має золоті чаші, а дерев'яні серця.

В школі Ісуса Христа треба не лишень ціле життя вчитись, але треба також багато дечого відучитися.

Людина, яка хоч одне добродійство приймає від Бога без подяки, є подібна до того, хто обкрадає Бога.

Легко говорити про Христа, трудно для Нього працювати, ще трудніше за Нього вмерти, а найтрудніше за Нього терпіти!

Більшість людей уважають релігію за побожну упаковку, в яку можна завинути для закриття від інших зроблений з дияволом договір.

У життєвій боротьбі людина рахує лишень ті удари, які вона отримала від інших, але ніколи не рахує тих, які отримали інші від неї.

Люди роблять більше крику про розбиту шибу, ніж про розбите людське серце. Легше забувається добродійство, аніж зневага. Світські люди чекають на тих, хто їх любить. Якщо ви не любите їх, то звіщайте Євангелію покаяння не їм, а собі самим.

ВИБРАНЕ З ГАЗЕТИ “В. С.”

«Навчання послухайте й мудрими станьте, і не відступайте від нього» (Прим. 8:33).

Хто знання має, той мур ламає.

Хто сам мовчить, той двох навчить.

Контроля моменту — це контролю життя.

Обманник завжди має чесність на устах.

Одна голова сама з собою не порадиться.

Не вважай своїм того, що можеш утратити.

Знання без практики рівняється незнанню.

Добрий товар завжди знайде свого покупця.

Хто не є себе певний, той повинен мовчати.

В кожному нещасті криється крихітка щастя.

Де хвіст перед веде, там голова позаду йде.

Кепського коня хвалять, щоб його позбутися.

Сила миру не в зброї, а в людях доброї волі.
Хто купує таний товар, той подвійно платить.

Хто хоче багато знати, тому треба мало спати.

Життя не має ціни, а воля дорожча, ніж життя.

Іноді страх буває більший, аніж саме нещастя.

Часто буває мудра голова і під дрантивим капелюхом.

В болото заїхати легко, а назад — хоч воли впрягай.

Мудрість для душі — це те саме, що здоров'я для тіла.

Праця — це найблагородніший зцілитель від усіх недуг.

Ліпше радитися не так у лікарів, як в їхніх пацієнтів.

Необдуманість більше зруйнувала добрих імен, як злоба.

З грішми ніколи не є так добре, як погано є без грошей.

Будь старцем замолоду, то будеш молодцем у старості літ.

Міра, якою ми міримо речі, це міра нашого власного духа.

Лікареві і погребникові не бажають “щасливого нового року”.

Годинник, що не ходить, кращий від того, що кепсько ходить.

Легше до чогось призвичаїтись, ніж від чогось відзвичаїтись.

Мудрість старших людей краща, аніж знання молодих філософів.

Людина вчиться дуже вчасно говорити, але дуже пізно мовчати.

Коли злодій не має нагоди красти, він засуджений на чесність.

Сплетні передаються пошепки, щоб не збудити здорового розуму.

Коли ви засолодкі, вас з'їдять, коли загіркі, то вас виплюють.

З помилок мудреця можна більше навчитися, як з мудрощів дурня.

Лише зарозумілий сердиться, коли його в добрій волі критикують.

Нічого ми так часто не відкриваємо через помилку, як свої уста.

Людина несе два мішки: перед собою хиби чужі, а за собою — свої.

Треба здобути багато знання, щоб зрозуміти, як мало людина знає.

Мудрець ніколи не хоче виграти суперечки, тільки оборонити правду.

Люди, які не мають ніяких хиб, звичайно не мають теж ніяких чеснот.

Коли б не було на світі поганих людей, не було б і добрих адвокатів.

Найгірші недуги — це не смертельні, але ті, що їх не можна вилікувати.

Людина — істота слаба, умови життя можуть змінити її до стану тварини.

Характер повинен виявлятися кожного дня, а не лише при окремих нагодах.

Від щастя до нещастя лише один крок, а від нещастя до щастя дуже далеко.

Ми не можемо направити всяке лихо, але ми можемо зіпсути майже кожне добро.

Жодна людина не є злою для себе самої, а лише для інших людей.

Наші бібліотеки ростуть зашвидко, і тому в них чимраз трудніше знайти добру книжку.

Зневажене співчуття може перейти в жорстокість, подібно як зневажена любов у ненависть.

Велика амбіція іноді нищить самого амбітника, але посуває людство кілька кроків уперед.

Контракт — це письмова умова між двома чесними особами, які взаємно вважають себе небезпечними шахраями.

Між тим, що ми можемо, а що ми на ділі робимо, лежить море, на дні якого спочиває руїна сили нашої волі.

Зникло б товариське життя, а навіть ослабли б родинні зв'язки, коли думки людей можна б читати на їх чолах.

Бути самому собі першим суворим та безпощадним критиком, це один з найкращих середників літературної творчости.

Мірилом таланту і впливу ідей — це заздрість найближчого докільця товаришів і ненависть найдалших кіл громадянства.

Твій приятель має приятеля, а приятель твого приятеля має теж приятеля, то будь обережним, коли щось говориш.

Можливо, що ти ніколи не знайдеш щирого приятеля, однак ти завжди можеш знайти добру книжку, і тому ніколи не будеш самотнім.

Зміни “колись” на “сьогодні”, а “пізніше” на “тепер”, — то все зробиш своєчасно і будеш точною людиною.

Все говори добре про других. Говорити зле, шкодить тобі самому.

ДУМКИ ВИЗНАЧНИХ ЛЮДЕЙ

*«Слова уст мудреців — глибока вода,
джерело премудрости — блискотливий
погін» (Прип. 18:4).*

Буває мовчанка голосніше від крику. — В. Мороз.

Терпи, козаче, отаманом будеш! — Микола Гоголь.

Час — найсильніший на світі лікар. — Ю. Стефаник.

Що сльози там, де навіть крові мало? —
Леся Українка.

Віра виникає тоді, коли є мученики. — Ва-
лентин Мороз.

В своїй хаті своя правда і сила і воля. —
Тарас Шевченко.

Статую прикрашує вигляд, а людину — ді-
яння її. — Піфагор.

Інколи можна спасти душу, та втратити
життя. — А. Родней.

Прагнення похвал є спільною хобою всіх
людей. — Соня Скаб.

У нещасті пізнається друг і викривається
ворог. — Епіктет.

Тяжко, важко в світі жить і нікого не лю-
бить. — Т. Шевченко.

Малий нарід тільки той, що живе малими
думками. — Т. Масарик.

Обіцянка гріха солодка, але заплата його
гірка. — А. Нилсен.

Герой тішиться славою, а раб матеріальним
надбанням. — Кіплінг.

Ніщо так не віддалює душу від сатани, як
смиренність. — Едвардс.

Не той здоров, що поборов, а той, що викрутився. — Микола Гоголь.

Від генія ми вимагаємо перш за все любови до істини. — В. Й. Гете.

Чого не належить чинити, того не чини навіть і в думках. — Епіктет.

Хто минувшини не знає, той про будучність не дбає. — Богдан Лепкий.

Терпіння інколи буває гірким, але плоди його завжди солодкі. — Руссо.

Нема нічого кращого на землі, як воля, а сильнішого, як віра. — Микола Гоголь.

Хто не боронить своїх прав, той сприяє агресії на самого себе. — Спенсер.

Коли закриєш двері для помилок, то й правда лишиться на дворі. — Р. Тагоре.

Що ж! тільки той ненависти не знає, хто цілий вік нікого не любив. — Леся Українка.

Найкращий спосіб ogrівання Церкви — це поставлення печі в кафедрі. — Д. М. Тейлор.

Бог нікого не відпускає від Себе порожнім, окрім тих, хто наповнений собою. — Д. Л. Муді.

Можна сумніватися в усьому, але умови життя від цього не зміняться. — Франс.

Скептик подібний до чудака, який з ліхтарем розглядає як блищать зорі. — П. Буаст.

Будь приготований, ще раз будь готовий, бо тільки тоді можна мати успіхи. — Кіплінг.

Подвійно тяжке горе, коли приходиться терпіти його від своїх, ніж від чужих. — Езоп.

Геній — це уперта праця і могутня думка, зосереджені у певному напрямку. — Ісаак Ньютон.

Ісус Христос не оцінюється правильно, якщо Він не ставиться вище всього. — Св. Августин.

Правда в усіх одна, але кожне плем'я має свою лжу, яку воно називає своїм ідеалом. — Роллан.

В усій світській літературі нема такого скарбу, якого можна б зрівняти з Біблією. — Мільтон.

Терпіння і біль завжди обов'язкові для широкого духа та глибокого серця. — Ф. М. Достоевський.

Із усіх ран, нанесених нам ближнім, найтрудніші для лікування ті, які нанесені язиком. — Д. Ган.

Де общее добро в упадку, забудь отця, забудь і матку, — лети повинності сповнять. — Іван Котляревський.

Та людина, яка однаково любить чужу націю як свою — ця людина шкідлива для суспільства. — Теодор Рузвельт.

Де перебуває Ісус Христос, звідти відходить гріх, а де панує гріх, звідти відходить Ісус Христос. — Н. Мирс.

Правда завжди небезпечна для влади негідників, визискувачів, грабіжників. Ось чому правду придушують. — Дебс.

Деякі люди не осягають неба, не змігши перейти коротеньку віддаль, яка існує поміж їхньою головою і серцем. — Ємпет.

Біль не є найбільше з усіх лих, найбільше з лих є ганьба, зневага, розманіжений бабський спосіб думання. — Цицерон.

Ніхто не знає такого випадку, де би християни відріклися від Христа на смертному ложі. — С. М. Ворд.

Атеїзм — це тонкий шар льоду, по якому одна людина може перейти, а цілий народ провалиться. — Ф. Бекон.

Завершення життя, і короткого і довгого, визначається тільки метою, ради якої воно прожите. — Джордан.

Якщо ви бажаєте, щоб слава Божа засяяла у вашому служінні, ви повинні бути готовими ввійти в темну ніч. — М. В. Шлинк.

Бідність є тяжка річ, часом вбиває в нас душу, але часто є тим північним вітром, що перетворює людей на героїв. — Овід.

Ми повинні дякувати Богові за сльози, тому, що вони очищують наші очі, щоб ясніше нам бачити Бога в Його чудових ділах. — В. А. Ворд.

Найбільшим скарбом, що людина може принести з собою на світ, є нестримна охота до якогось діла; ця охота заповнює життя й дає щастя. — Емерсон.

Як не зійдеться вогонь з водою, так не зійдеться старий з молодим; кожний з них має іншу натуру і кожний з них на свій лад дивиться на світ Божий. — Микола Гоголь.

Як я читаю книжку перший раз, то здається мені, немов з'єдную собі доброго приятеля.

А як ще раз читаю ту книжку, що її вже знаю, то так немов знову зустрічаю давнього приятеля. — Олівер Голдсміт.

Найбільше й найдорожче добро в кожного народу — це його мова, ота схованка людського духа; його багата скарбниця, в яку нарід складає і своє давнє життя і свої сподівання, розум, досвід та почування. — Панас Мирний.

Національне відродження є процесом, що має практично необмежені ресурси, бо національне почуття живе в душі кожної людини, навіть тієї, яка, здавалося б, давно умерла духово. — В. Мороз.

Національне відродження — найглибинніший з усіх духовних процесів. Це явище багатоплянове і багатшарове, воно може виявитись у тисячах форм. Ніхто не може всіх їх передбачити і сплести настільки широкий невід, щоб охопити процес в усій його ширині. — Валентин Мороз.

Якщо ми відчуваємо, то ми хочемо, щоб нерви інших з'єдналися з нашими у співчутливій вібрації, щоб наші погляди, спалахнувши, злилися з поглядами, які загорілися, щоб наші уста, у яких горить найкраща кров

серця, не зустрілися з байдужими льодяними устами. Ось у чому любов! Це священна ланка, яка зв'язує людину не тільки з людиною, але і зо всім, що є на світі. — Пірсі-Біші Шеллі.

Чи бажаєте стати великими? Навчіться бути малими. Чи бажаєте збудувати великого і високого будинка? Перше подумайте про фундамент смирення. Чим вища повинна бути ваша будівля, тим глибша повинна бути її основа. Пристойне смирення є вінком краси. — Блаженний Августин.

Народ мій є, народ мій буде. Ніхто не перекреслить мій народ. — Симоненко.

Твоїми ворогами є вороги твого народу. — М. Озерний.

Ніякі труди не є завеликі і затяжкі на шляху до досягнення великої мети. — Д. Квітковський-Квітка.

Чужі успіхи тривожать заздівника більше, ніж власні невдачі. — Часопис "В. С."

Нема нічого ганебнішого від старої людини, що на доказ свого довгого життя може показати лише число прожитих років. — Сенека.

Найбільший сліпець той, хто не хоче бачити. — Свіфт.

Людиною стати — це мистецтво. — Новаліс.
Сердиться першим той, хто не має рації. — Пенн.

Знання минулого вказує шлях у майбутнє.
— Іван Горішній.

Тече вода і на гору багатому в хату, а вбогому в яру треба криницю копати. — Т. Шевченко.

Ваше християнство виявляється в вас коли ви перестаєте про Бога говорити, а починаєте по волі Божій жити. — С. Морис.

Духовну зрілість отримується не через вивчення нових Божих законів, але через виконання знаної нам Божої волі. — Л. Равенхіль.

Приєднання людей не є спосібністю підняти їх на наш духовий рівень, але приведення їх до Христа. — Г. Смит.

Молитва — це відчинені двері вашого серця для прийняття Христа. — Д. Л. Муді.

Вкінці часів буде лишень дві кляси людей: ті, які говорили до Бога: “Нехай буде воля

Твоя, але не наша”, і ті, яким скаже Бог: “Нехай буде по вашій волі”. — С. С. Люїс.

Камінь від Господнього гробу був відкочений не тому, щоб вийшов Господь Ісус із могили, а тому, щоб ученики могли увійти у гріб. — П. Маршал.

Ледача людина це те саме, що мертвець; поміж нею і справжніми мертвцями є та різниця, що правно заборонено хоронити її.

Більшість людей носять свої гроші в кишенях, а скупарі та зажерливці носять їх у своїх серцях; тому то так тяжко їм розстатися зо своїми грішми.

Без твердої постанови людина подібна до млина без води. — Б. Прус.

Безцінна та людина, яка для нікого не чинить добра. — Картезіум.

Я ніколи не був такий щасливий, як тоді, коли я вірив Господнім обітницям і зо щирим серцем ішов за Христом. — І. Лаватер.

ДУМКИ МУДРЕЦЯ Г. С. СКОВОРОДИ

«Літша мудрість за перли, і не рівняються їй всі клейноди» (Прим. 8:11).

Біблія єсть обіцяна земля.

Людська радість — це цвіт людського життя.

Мені моя сопілка й вівця дорожчі царського вінця.

Дяка блаженному Богові, що трудне зробив непотрібним, а потрібне — нетрудним.

Блаженний той, хто святість серця, себто своє щастя, не сховав у ризу, але у волю Господню.

Коли дух у людині веселий, мислі спокійні, серце мирне, — то все світле, щасливе, блаженне. Це і є філософія!

Наше правдиве щастя живе у внутрішнім серці нашого миру, а мир у згоді з Богом.

Дякувати Богові: щастя не залежить ні від неба, ні від землі — лише від нас самих.

Щастя ні од наук, ні од чинов, ні од багатства, але поодиноким залежить від того, щоб добровільно піддатися на волю Божу. Це одне може заспокоїти душу.

Людина, яка шукає свого щастя в досягненні матеріального достатку, ніколи не буває задоволена.

Справжнє добро — в Бозі. Шукай Бога, пізнай правду, живи сумлінно — і будеш мати правдиве щастя...

Що може бути шкідливіше від людини, яка володіє знанням найскладніших наук, але не має доброго серця? Вона усі свої знання вживає для зла.

Є найбільша наука, яка потрібна кожній людині. Ця велика наука — пізнання самого себе і пізнання домагань нашого духа, — Духа Божого, що живе в нас.

Погляди подібні до воздуха, його між стихіями не видно, але він твердіше землі, сильніше води, ламає дерева, валить будови, жене хвилі і кораблі, їсть залізо і камінь, гасить і роздуває вогонь.

Так і думки серця — їх не видно, якби їх нема, але від цієї іскри весь пожега, бунт, розбурення, від цього зерна залежить ціло-

го життя нашого дерево; якщо зерно добре — добрими (найбільше у старості) насолоджуємось плодами, як сієш так і жнеш.

Аби пізнати Бога, людині потрібно спочатку пізнати саму себе. Доки людина не знайшла Бога в самій собі, вона не знайде Його в світі.

Розумна людина вважає життя своє належним не собі, а Богові, і в усьому, що з нею стається, бачить вона Бога і тому не нарікає на долю і старається бути задоволеною всім тим, що їй посилає Бог.

Вірити в Бога не означає вірити в те, що Він існує, а означає — покласти на Нього і жити за Його законом. А весь закон Його полягає в тому: “Люби ближнього свого, як себе самого”.

Правдива віра в Бога побуджує в людині покірливість волі Божій, так що людина з’єднує свою волю з волею Божою, і тому стає вже не рабом Бога, а сином Божим.

Для того, щоб не помилятися в тому, що є воля Божа, кожна людина повинна слухатися свого внутрішнього голосу, який вказує їй, що добро і що зло.

Людина повинна жити не за своїми примхами і не за порадами інших людей, а згідно з вимогами Духа Божого, що живе в ній.

Дух Божий, що живе в людях, закликає їх до загальної для всіх радісної праці: встановлення Царства Божого на землі, заснованого на любові Бога і ближнього.

Тільки та людина може бути працівником для встановлення Царства Божого на землі, яка вірить у Бога і закон Його — любов до ближнього.

Тільки життя, в основу якого покладена любов до Бога і ближнього, має розумний сенс.

Не можна збудувати словом те саме, що розвалювати ділом. Це означає давати правила для будови корабля, а будувати телігу. Без святого життя можна стати корабельним майстром, але ніяк не можна стати проповідником (Євангелії), хіба мавпою його...

Де згода в сімействі, де мир і тишина, щасливі там люди і блаженна сторона.

НАШІ НАРОДНІ ПРИКАЗКИ

*«Нехай я відкрию уста свої приказкою,
нехай стародавні прислів'я я висловлю!»
(Пс. 78:2).*

Час — то гроші!

Дивися заки скочиш.

Яка грушка, така юшка.

Хто терпен, той спасен.

Ліпше пізно, як ніколи.

Без Бога ані до порога.

Бідному все в очі вітер віє.

Де хліб і вода, там не біда.

Чим хто воює, від того гине.

Яке коріння, таке й насіння.

Людина гідна всюди потрібна.

Лукавий брат тільки собі рад.

Без одного жида ярмарок буде.

Нехить гірша за неможливість.

Довготерпеливий дужчий силача.

Зачинені вуста не ловлять мух.

Щирий приятель кращий за брата.

Без одного Василя буде весілля.
Моя хата скраю, я ніщо не знаю.
Не рахуй курят заки вигріються.
Не кажи гоп поки не перескочиш.
Довгий терпець несе лиху кінець.
При мудрій голові і ногам добре.
Дай серцю волю — заведе в неволю.
Чим баняк накіпів, тим його чути.
Добрі діти вінець, а лихі кінець.
Людина дуріє, як їй ся добре діє.
Хто дітей не має, той горя не знає.
Десять разів міряй, а один раз ріж.
Де два б'ються, там третій користає.
Не суди ніколи книжки з її обгортки.
Не буде добра, як між своїми вражда.
Приятелів і ворогів пізнається в біді.
Все є добре, якщо кінчиться по-доброму.
Своя хата не ворог, вона завжди прийме.
Ще ся той не вродив, хто б усім догодив.
Чим більший “хрест”, тим ближче до неба.

Мудре серце завжди обманює дурну голову.
Ліпша солом'яна згода, як золотий процес.
Як маєш хліб в торбі, спочнеш і на горбі.
Запізно замикати стайню як вкрадено коня.
Хто живе в розкоші — може вмерти в нужді.
Корова, що багато ричить, мало дає молока.
Не той сильний, що б'є, а той, що терпить.
Хто пізно приходиться, той сам собі шкодить.
Як не хочеш мати ворогів, не позичай гроші.
П'яниця завжди проспиться, а дурень ні-
коли.

Ліпше з мудрим згубити, як з дурним зна-
йти.

Хто негідного приймає — клопіт собі на-
буває.

Як маєш на голові масло, не виходи на
сонце.

Злого господаря і пес триматися не хоче.
Хто в молодості дармує, той у старості
бідуює.

У багатого приятелів багато, а в бідного ні
одного.

Старість — не радість.

Як миші kota не чують, то по столах танцюють.

На каяття — нема вороття.

Людина мов тростина, куди вітер преться, туди вона гнеться.

Хоч на хлібі і воді жий у братній згоді.

Людина все більше дбає про свій жолудок, ніж про мудрість та розсудок.

Хто спішить, той людей смішить.

Хто під кимсь яму копає, сам у неї впадає.

Хто не має енергії та сильної волі, той не поліпшить своєї долі.

Як собі постелиш, так і виспишся.

Щастя кожної людини залежить від неї самої.

Щастя треба самому шукати, а нещастя само прийде.

Без сильної волі не поліпшиш долі.

В єдності сила, а в любові дружність.

ЛЕМКІВСЬКА НАРОДНА МУДРІСТЬ

Тішат ся літом, як бджола цвітом.

В своїм селі, як на веселлі.

Бог родить зіля, а дідько кукілля.

Добре бути князьом за чужі пінязі.

Богатий і розуму не потребує.

Богачови і чорти в пеклі служат.

З надміру розкошу і пес ся встече.

Покля тлустий схудне, то худий помре.

Як забогатів, то одрюк ся і братів.

Панове воюют, а слугове покутуют.

Не кождому сонце зазерат у віконце.

Біда не ходит по горах, лем по бідних дворах.

Єдина біда піде — а три за ньом приде.

Од гіркого трунку нее поратунку.

(“Лемківські Вісті”)

ЗАВВАГА!

Маючи кілька порожніх сторінок, щоб їх заповнити, я вибрав три коротенькі мистецькі твори нашого великого письменника М. Коцюбинського, які й поміщую на наступних трьох сторінках для користі Шановних читачів.

Автор

ХМАРИ

Коли я дивлюсь на хмари, ті діти землі і сонця, що, знявшись високо, все вище і вище мандрують блакитним шляхом, — мені здається, що бачу душу поета.

Я впізнаю її. Он пливе чиста і біла, спрагла неземних розкошів, прозора і легка, з золотим усміхом на рожевих устах, тремтяча бажанням пісні.

Я бачу її. Велика і важка, повна туги й невиплаканих сліз, вагітна всіма скорботами світа, темна од жалю до нещасної землі, вона клубочиться чорними хвилями, важко дихає переповненими грудьми, ховає лице од сонця і гірко плаче теплими сльозами, аж поки не стане їй легше.

Я знаю її. Вона... Неспокійна, вся насичена вогнем, вся палаюча великим і праведним гнівом. Мчить ся шалено по небу і підганяє ліниву землю золотою різкою... Вперед... вперед... швидше разом із нею... в мільйон раз швидше в повітрі... І гукає так, щоб усі почули, щоб ніхто не спав, щоб всі прокинулись...

Я розумію її. Вічно невдоволена, вічно шукаюча, з вічним питанням — “нащо? до чого?” — вона спускала сірі крила над землею, щоб не було видно сонця, щоб потопала в тінях земля, і сіє дрібну мряку суму...

Поете, я не дивуюсь, що любиш хмари. Але я співчуваю тобі, коли з заздрістю стежиш за хмаркою, що тоне, розпливається і гине в блакитній пустелі.

УТОМА

Душа моя втомлена, і навіть той жаль, що почувую, нагадує лиш усміх, застиглий на обличчі мерця...

Я маю жаль до неба, до хмари, що проходить по ньому, не лишають там жодного сліду: воно знов стає ясным і блакитним.

Жаль мені до землі, бо тіні, що вкривають її, пересунуться на інше місце, і де було тьмяно і сумно, знов ляже золото сонця.

З жалем дивлюсь на воду: мов дзеркало одбиває вона красу світа, і коли невдоволена навіть — ламле всі лінії й фарби і творить своє.

І маю жаль я до осінньої рослини: кожна брунька ховає в собі надію життя і дасть нові пагони.

Тоді як я...

Тоді як попів надій моїх нерухомою хмарою зависає надо мною, тоді як сонце щастя не зжене з душі тіней, як дзеркало душі моєї померхло, потьмарилось, не одбиває нічого, тоді як те, що облетіло і стало голим — не розів'ється знову.

І чом не живу я, вища істота, як те мертве небо, як нежива земля, як вода, як рослина?

Спитати?

Не хочу... Втомився...

САМОТНІЙ

Я слухаю співи, яких ніхто не чує; то співає моя душа.

Завжди і всюди чую її любимий приспів:

— А ти самотній!

І ніщо не заглушить — я це знаю — ніщо не заглушить тихого співу: крізь стогін хуги, крізь сміх весни, крізь регіт грому і плюскіт зливи я все вчуваю:

— Самотній!.. самотній!..

Навколо люди. Блищать їх очі, тремтять їх голоси... снує срібну нитку розум і золоту серце, хвиля життя виходить з берегів, шумить і грає — і коли до уст моїх торкається келих веселощів — я чую вже знайомий реквієм душі:

— А ти самотній!..

Я плачу. З мого серця теж ллється струмок в море людського горя. І хоч тепла рука моя протягнена для дружнього стиску там, де його треба, хоч душа моя розкрита для чужого горя, як квітка для роси, а проте... а разом з тим — я чую — встає з глибини, як вічне прокляття:

— Ха-ха! Ти все ж самотній!..

І коли навіть біля серця мого б'ється кохаюче серце, коли дві іскри злучаються в полемінь щастя, коли здається, що сфінкс розгаданий вже — і тоді навіть...

...І тоді навіть чорним клубком котиться в грудях

— А я... самотній!..

М. Коцюбинський

ЗМІСТ

Вступне слово	5
Слово	7
Батьки і діти	10
Вороги і приятелі	12
Про мудрих і дурних	14
Праця	17
Багатство	19
Гріх	21
Самолюбство	25
Скупість	28
Зажерливість	30
Гнів	32
Ненависть	34
Злоба	36
Лицемірство	38
Брехня	40
Гордість	42
Чваньба	44
П'янство	46
Ледарство	48
Злодійство	50
Релігійні думки	52
Церковне життя	54
Біблія	57
Правда	59
Віра	60
Християнська любов	63
Терпеливість	66
Покора	68

Молитва	70
Пастирі	72
Про ближніх	75
Різне	77
Позбиране із журналів	85
Вибране з газети “В. С.”	98
Думки визначних людей	103
Думки мудреця Г. С. Сковороди	113
Наші народні приказки	117
Лемківська народна мудрість	121
Хмари	123
Утома	124
Самотній	125
Зміст	126

